

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการให้ข้อมูลแก่มารดาต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนด ซึ่งทารกมีอายุหลังปฏิสนธิตั้งแต่ 34 สัปดาห์ ถึง 36 สัปดาห์ 6 วัน เลือกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยแบบใช้ตารางเลขสุ่ม (Polit & Hungler, 1999) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่ม 15 คู่ รวม 30 คู่ ที่เข้ารับการรักษาในหออภิบาลทารกแรกเกิด ดังนั้นคือ โรงพยาบาลพบุรี เป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองอย่างละ 7 คู่ โรงพยาบาลสระบุรี เป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองอย่างละ 6 คู่ โรงพยาบาลพระพุทธรักษาจังหวัดสระบุรี เป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองอย่างละ 2 คู่ เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ผลการศึกษาได้นำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลด้านมารดา

1.2 ข้อมูลด้านทารกเกิดก่อนกำหนด

1.3 ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

1.4 ข้อมูลทั่วไปของแบบสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อน

กำหนดขณะให้นม

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันของคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่ม

ควบคุม และกลุ่มทดลอง

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลทั่วไปด้านมารดา นำเสนอโดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านมารดาจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส การได้รับความรู้เรื่องการดูแลทารกเกิดก่อนกำหนด ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก ความวิตกกังวล และความเครียดของมารดา

ข้อมูล	กลุ่มควบคุม(n =15)	กลุ่มทดลอง (n =15)	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
อายุ (ปี)			1.000*
21-25	8 (53.30)	8 (53.30)	
26-30	5 (33.30)	6 (40.00)	
31-35	2 (13.30)	1 (06.70)	
$\bar{X}$, S.D., range	24.36, 3.67, 21-32	24.57, 3.51, 21-33.1	
ระดับการศึกษา	0	0	1.000*
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	0	
ประถมศึกษา	0	0	
มัธยมศึกษาตอนต้น	5 (33.30)	4 (26.70)	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5 (33.30)	6 (40.00)	
ปริญญาตรี	5 (33.30)	5 (33.30)	
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มควบคุม(n=15)	กลุ่มทดลอง (n=15)	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
สถานภาพสมรส			
คู่	15 (100.00)	15(100.00)	
การได้รับความรู้เรื่องการดูแลทารกเกิดก่อนกำหนด			-
ได้รับ	15 (100.00)	15 (100.00)	
ไม่ได้รับ	0	0	
เรื่องที่ได้รับ			-
การให้นม	15 (100.00)	15 (100.00)	
การอาบน้ำแต่งตัวทารก	15 (100.00)	15 (100.00)	
การดูแลทารกเมื่อเจ็บป่วย	15 (100.00)	15 (100.00)	
การสังเกตอาการผิดปกติของทารก	15(100.00)	15 (100.00)	
สื่อสารสัญญาณและการตอบสนอง	0	0	
การส่งเสริมพัฒนาการทารก	0	0	
การสร้างสัมพันธภาพกับทารกขณะอยู่รพ.	0	0	
ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารกเกิดก่อนกำหนด			1.000*
ไม่มี	11 (73.30)	12 (80.00)	
มี	4 (26.70)	3 (20.00)	
บุตรตนเอง	3	2	
บุตรคนอื่น	1	1	
ความวิตกกังวลหรือมีความเครียด			1.000*
ไม่มี	13 (86.70)	14 (93.30)	
มี	4 (26.70)	3 (20.00)	
มีแก้ไขได้	2 (100)	1 (1000)	
มีแก้ไขไม่ได้	0	0	

* = p > .05, The Fisher exact propability test

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลด้านมารดา ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะเหมือนกัน คือ ร้อยละ 53.30 มีอายุระหว่าง 21-25 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 100 และร้อยละ 100 ได้รับความรู้เรื่องการดูแลทารกเกิดก่อนกำหนด เรื่องการให้นม การอาบน้ำแต่งตัวทารก การดูแลทารกเมื่อเจ็บป่วย การสังเกตอาการผิดปกติของทารก ร้อยละ 100 ของทั้งสองกลุ่มได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่พยาบาล กลุ่มควบคุมการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.30 เท่าๆกัน กลุ่มทดลองร้อยละ 40 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนั้นร้อยละ 73.30 ของกลุ่มควบคุม และร้อยละ 80 ของกลุ่มทดลองไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูทารกเกิดก่อนกำหนด ร้อยละ 86.70 ของกลุ่มควบคุม และร้อยละ 93.30 ของกลุ่มทดลองไม่มีความวิตกกังวลหรือความเครียด

1.2 ข้อมูลทั่วไปด้านทารกเกิดก่อนกำหนด นำเสนอโดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปข้อมูลด้านทารกเกิดก่อนกำหนดจำแนกตาม เพศ อายุครรภ์แรกเกิด อายุหลังปฏิสนธิ การวินิจฉัยโรคแรกเริ่ม

ข้อมูล	กลุ่มควบคุม(n=15)	กลุ่มทดลอง (n=15)	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
เพศ			-
ชาย	6 (40.00)	5 (33.30)	
หญิง	9 (60.00)	10 (66.70)	
อายุครรภ์แรกเกิด			1.000*
>33-34 สัปดาห์	7 (46.70)	6 (40.00)	
>34-35สัปดาห์	6 (40.00)	7 (46.70)	
>35-36สัปดาห์	2 (13.30)	2 (13.30)	
>36-37 สัปดาห์	0	0	
อายุหลังปฏิสนธิ			1.000*
>33-34 สัปดาห์	0	0	
>34-35สัปดาห์	0	0	
>35-36สัปดาห์	2 (13.30)	1 (06.70)	
>36-37 สัปดาห์	13 (86.70)	14 (93.30)	
การวินิจฉัยโรคแรกเริ่ม			1.000*
ภาวะหายใจลำบาก ระดับเล็กน้อย	7 (46.70)	5 (33.30)	
ภาวะหายใจลำบาก ระดับเล็กน้อย ร่วมกับภาวะติดเชื้อ	5 (33.30)	6 (40.00)	
ภาวะหายใจลำบาก ระดับเล็กน้อย ร่วมกับภาวะบิลิรูบินคั่งในเลือด	3 (20.00)	4 (26.70)	

* = $p > .05$, The Fisher exact propability test

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลด้านทารกเกิดก่อนกำหนด ร้อยละ 60 ของกลุ่มควบคุม และร้อยละ 66.70 ของกลุ่มทดลอง เป็นเพศหญิง กลุ่มควบคุมอายุครรภ์แรกเกิดอยู่ระหว่าง มากกว่า 33 – 34 สัปดาห์ ร้อยละ 46.70 และกลุ่มทดลองอายุครรภ์แรกเกิดอยู่ระหว่าง มากกว่า 34 – 35 สัปดาห์ ร้อยละ 46.70 อายุหลังคลอดทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองอยู่ระหว่าง มากกว่า 36 – 37 สัปดาห์ ร้อยละ 86.70 และ ร้อยละ 93.30 ตามลำดับ การวินิจฉัยโรคแรกรับของกลุ่มควบคุมอยู่ในกลุ่มภาวะหายใจลำบาก ระดับเล็กน้อย ร้อยละ 46.70 และกลุ่มทดลองอยู่ในกลุ่มภาวะหายใจลำบาก ระดับเล็กน้อยร่วมกับภาวะติดเชื้อ ร้อยละ 40

1.3 ข้อมูลทั่วไปด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และความสัมพันธ์ของครอบครัว นำเสนอโดยแจกแจงความถี่ และร้อยละแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และความสัมพันธ์ของครอบครัวจำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัว ความพอเพียงของรายได้ ลักษณะครอบครัว สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว สิ่งรบกวนปฏิสัมพันธ์ขณะให้นม

ข้อมูล	กลุ่มควบคุม(n =15)	กลุ่มทดลอง (n =15)	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
รายได้เฉลี่ยของครอบครัว/เดือน (บาท)			.777*
5,001-10,000	6 (40.00)	6 (40.00)	
10,001-15,000	4 (26.70)	6 (40.00)	
15,001-20,000	4 (26.70)	2 (13.30)	
20,001-25,000	1 (06.70)	1 (06.70)	
$\bar{X}$, S.D., range	13,900.00, 5,224.25, 8000-25000	14,123.33, 5,094.07, 8000-25000	
ความพอเพียงของรายได้			1.000*
เพียงพอ	13 (86.70)	12 (80.00)	
ไม่เพียงพอ	2 (13.30)	3 (20.00)	
ลักษณะครอบครัว			1.000*
ครอบครัวเดี่ยว	7 (46.70)	6 (40.00)	
ครอบครัวขยาย	8 (53.30)	9 (60.00)	
สัมพันธภาพในครอบครัว			1.000*
ดี	14 (93.30)	15 (100.00)	
ไม่ดี	1 (06.70)	0	
สิ่งรบกวนปฏิสัมพันธ์ขณะให้นม			
ไม่มี	15 (100.00)	15 (100.00)	

* = $p > .05$, The Fisher exact probability test

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางด้าน สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และความสัมพันธ์ของครอบครัว ร้อยละ 40 กลุ่มควบคุมมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วง 5,001- 10,000 บาท ส่วนในกลุ่ม ทดลองรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วง 5,001- 10,000 บาท และ 10,001- 15,000 บาท ร้อยละ 40 เท่าๆกัน ร้อยละ 86.70 ของกลุ่มควบคุม และร้อยละ 80 ของกลุ่มทดลองมีความเพียงพอ ของรายได้ ลักษณะครอบครัวทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเป็นครอบครัวขยาย ร้อยละ 53.30 และ ร้อยละ 60 ตามลำดับ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีสัมพันธภาพในครอบครัวดี ร้อยละ 93.30 และร้อยละ 100 ตามลำดับ ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ไม่มีสิ่งรบกวนปฏิสัมพันธ์ขณะให้นม ร้อยละ 100 เท่ากัน

1.4 ข้อมูลทั่วไป ของแบบสังเกต ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนด
ขณะให้นม นำเสนอโดยแจกแจงความถี่ และร้อยละแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4

จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของแบบสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนด
ขณะให้นม จำแนกตาม ชนิดของนมที่ให้ ความถี่ของการให้นมของมารดาก่อนการประเมิน
ปฏิสัมพันธ์ (ครั้ง/วัน)

ข้อมูล	กลุ่มควบคุม(n=15)	กลุ่มทดลอง (n=15)	P-value
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
ชนิดของนมที่ให้		-	
นมมารดา	15 (100.00)	15 (100.00)	
นมผสม	0	0	
ความถี่การให้นมของมารดาก่อนการ ประเมินปฏิสัมพันธ์ (ครั้ง/วัน)			.807*
4	3 (20.00)	4 (26.70)	
5	7 (46.70)	5 (33.30)	
6	5 (33.30)	6 (40.00)	

* = $p > .05$, The Fisher exact propability test

จากตารางที่ 4 พบว่าข้อมูลทั่วไปของแบบสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารก
เกิดก่อนกำหนดขณะ ให้นม ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ชนิดของนมที่ให้แก่ทารกเป็นนม
มารดาร้อยละ 100 เท่าๆกัน ร้อยละ 46.70 ของกลุ่มควบคุมพบความถี่การให้นมของมารดาก่อนการ
ประเมินปฏิสัมพันธ์ 5 ครั้งต่อวัน แลร้อยละ 40 ของกลุ่มทดลองพบความถี่ การให้นมของมารดา
ก่อนการประเมินปฏิสัมพันธ์ 6 ครั้งต่อวัน

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันของคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

เปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันของคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยสถิติทดสอบฟิชเชอร์ (The Fisher exact propability test) เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คาดหวังน้อยกว่า 5 เกิน 20 เปอร์เซนต์ ดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่าทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ด้านข้อมูลมารดา คือ อายุ ($P\text{-value} = 1$) สถานภาพสมรส (100%) สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว ($P\text{-value} = 1$) การศึกษาสูงสุด ($P\text{-value} = 1$) รายได้ของครอบครัว ($P\text{-value} = .777$) และความเพียงพอของรายได้ ($P\text{-value} = 1$) ลักษณะครอบครัว ($P\text{-value} = 1$) การได้รับความรู้เรื่องการดูแลทารกเกิดก่อนกำหนด (100%) ประสิทธิภาพการเลี้ยงดูทารก (100%) ความวิตกกังวลและความเครียดของมารดา ($P\text{-value} = 1$) ความถี่ของการให้นมของมารดา (ครั้ง/วัน) ($P\text{-value} = .807$) ในด้านข้อมูลทารกเกิดก่อนกำหนด คือ อายุครรภ์ แรกเกิด (GA) ($P\text{-value} = 1$) อายุหลังคลอด (PCA) ($P\text{-value} = 1$) พบว่าทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ในด้าน สิ่งแวดล้อม คือ ไม่มีสิ่งรบกวนการมีปฏิสัมพันธ์ขณะให้นม (100%) พบว่าทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

เปรียบเทียบคะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม
ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ทดสอบการกระจายของข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบโคลโมโกรอฟ
สมินอร์ฟ (Kolmogorov-Smirnov) พบว่าการกระจายของข้อมูลไม่เป็นโค้งปกติ จึงใช้สถิติทดสอบ
แมนนิตนีย์ยู (The Mann-Whitney U Test) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5

เปรียบเทียบคะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม ของกลุ่ม
ควบคุมและกลุ่มทดลอง

คะแนนปฏิสัมพันธ์	ต่ำสุด-สูงสุด	Mean Rank	Sum of Ranks	Z	p-value
กลุ่มควบคุม (n = 15)	35-39	8	120	- 4.750	0.000**
กลุ่มทดลอง (n = 15)	46-49	23	345		

** = $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อน
กำหนดขณะให้นมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาผลของการให้ข้อมูลแก่มารดาต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดซึ่งทารกมีอายุหลังปฏิสนธิตั้งแต่ 34 สัปดาห์ ถึง 36 สัปดาห์ 6 วัน เลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยแบบใช้ตารางเลขสุ่ม (Polit & Hungler, 1999) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่ม 15 คู่ รวม 30 คู่ กลุ่มทดลอง คือกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลเรื่องสื่อสัญญาณทารกเกิดก่อนกำหนดและการส่งเสริมพัฒนาการโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ร่วมกับการแจกเอกสารคู่มือและให้ข้อมูลย้อนกลับขณะมารดาปฏิบัติกรให้นม กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ ซึ่งการพยาบาลตามปกติก็คือ การให้ความรู้แก่มารดาในการดูแลทารกเกิดก่อนกำหนดทั่วไปตามการรับรู้และประสบการณ์ของพยาบาล

ผลของการให้ข้อมูลแก่มารดาต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานของการวิจัยดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการศึกษา สามารถอธิบายได้ว่าเป็นผลมาจากการดากลุ่มทดลอง ได้รับการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดของบาร์นาร์ดโดยการ ได้รับข้อมูลเรื่องสื่อสัญญาณทารกเกิดก่อนกำหนด การตอบสนอง และการส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม ตามแนวคิดการเรียนรู้ของ กาเย่ (Gagne, 1988, as cited in Rankin et al., 2005) ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการกระตุ้นแรงจูงใจภายในของมารดาทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีความวิตกกังวล ความอยากรู้อยากเห็น (Holditch-Davis, Mile, & Belyea, 2000) ที่ต้องการได้รับข้อมูลเรื่องสื่อสัญญาณทารกเกิดก่อนกำหนด การตอบสนองและการส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม ที่ไม่เคยได้รับรู้ข้อมูลจากโรงพยาบาลมาก่อน (สุวลีย์ พยุงกิจสมบัติ 2550) ซึ่งให้เห็นลักษณะและพฤติกรรมของทารกเกิดก่อนกำหนดที่แตกต่างจากทารกครบกำหนด และความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนด และสื่อสัญญาณของทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม ส่งผลให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ เนื่องจากร้อยละ 80 ของมารดามีความต้องการด้านข้อมูลข่าวสารแต่ได้รับการตอบสนองต่ำกว่าความต้องการ (เนตรทอง ทะยา และคณะ 2545) ส่วนการเสริมแรงจูงใจภายนอกแก่มารดานั้น กระทำได้โดยการจัดเตรียมสถานที่ที่สงบ สำหรับการให้ข้อมูล (Stanik, 1990) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับมารดาเพื่อให้มารดาเกิดความไว้วางใจและคุ้นเคยใช้น้ำเสียงที่นุ่มนวลในการสื่อสารกับมารดา (เนตรทอง ทะยา และคณะ, 2545) รวมทั้งการใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่องสื่อสัญญาณของทารกเกิดก่อนกำหนด การตอบสนองของมารดาและการส่งเสริม

พัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ขณะให้นม เป็นสื่อที่ให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง โดยมีภาพและเสียงที่ชัดเจน สามารถดึงดูดความสนใจของ มารดา ได้ดี (กิดานันท์ มะลิทอง , 2544) และผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้ข้อมูลเรื่องสื่อสัญญาณของทารกเกิดก่อนกำหนด การตอบสนองของมารดาและการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ขณะให้นม เพื่อให้มารดาเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งกล่าวชี้แจงลำดับของเนื้อหาของข้อมูลที่ให้แก่มารดา โดยเนื้อหาในการให้ข้อมูลในการวิจัย มีดังนี้ คือ ลักษณะและพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีอายุครรภ์ 34 สัปดาห์ ถึง 36 สัปดาห์ 6 วัน ความหมายและความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนด พฤติกรรมหรือสื่อสัญญาณของทารกเกิดก่อนกำหนด การตอบสนองของมารดา และการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ขณะให้นมแก่ทารกเกิดก่อนกำหนด

เนื้อหาดังกล่าวจัดทำทั้งในรูปแบบวีดิทัศน์และคู่มือมารดา ซึ่งการใช้สื่อวีดิทัศน์ในการให้ข้อมูล พบว่าคะแนนการรับรู้สื่อสัญญาณทารกของมารดาที่มีบุตรคนแรกที่ได้รับข้อมูล สูงกว่ามารดาที่มีบุตรคนแรกที่ไม่ได้รับข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) (ปริชาติ คำขาว, 2546) รวมทั้งการศึกษาของ ลิทซ์ (Leith, 1999) พบว่าการ ให้ข้อมูลด้วยการสาธิตผ่านทางสื่อวีดิทัศน์แก่มารดา พบว่าภายหลังคลอดมารดาที่ได้รับข้อมูล มีความไวต่อการรับรู้สัญญาณทารก รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับทารกมากกว่ามารดาในกลุ่มที่ได้รับข้อมูลการดูแลทารกปกติทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) อีกทั้งสื่อวีดิทัศน์เป็นสิ่งเร้าที่ผ่านทางประสาทสัมผัสทางตาและหู จึงช่วยเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดมโนภาพที่สมบูรณ์ สามารถช่วยเปลี่ยนประสบการณ์จากนามธรรมเป็นรูปธรรมและเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ผู้ให้ข้อมูลจะทบทวนความจำแก่ผู้ให้ข้อมูลโดยการให้ดูวีดิทัศน์ซ้ำอีกรอบในวันเดียวกัน และย้อนกลับให้ดูภาพในประเด็นที่มารดาไม่เข้าใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น (จิรยา เหนียมนเจส, 2546) นอกจากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความเข้าใจ ความสามารถในการจำของมารดาโดยการซักถามมารดาเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว เมื่อมารดาตอบคำถามไม่ได้หรือมีข้อสงสัยมีการสอบถามข้อมูลเดิมเพิ่มเติม ผู้วิจัยจะเป็นผู้ให้ข้อมูลซ้ำและตอบข้อซักถามหรือ ย้อนกลับภาพหรือเนื้อหาที่มารดาไม่เข้าใจ ทำให้มารดาเกิดความเข้าใจเกิดความจำในระยะยาว และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง อีกทั้งมารดาทารกเกิดก่อนกำหนดจากตารางที่ 1 พบว่ามารดามีอายุอยู่ในช่วงอายุ 21-25 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความพร้อมในการเรียนรู้และมีความสามารถจดจำในระยะยาวได้ (Rankin et al., 2005) รวมทั้งจัดทำเอกสารคู่มือแก่มารดา ซึ่ง เป็นเครื่องมือในการให้ข้อมูลสื่อสัญญาณทารก การตอบสนองของมารดา และการส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนด เพื่อช่วยในการเตือนความจำ (McGrath, 2003) ของมารดาทารกเกิดก่อนกำหนดหลังจากได้รับข้อมูลผ่านทางวีดิทัศน์แล้ว จากการทบทวนงานวิจัยพบว่าการให้ข้อมูล ร่วมกับการแจก คู่มือและ

แผ่นพับแก่มารดา พบว่า มารดาและทารกกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมมีปฏิสัมพันธ์และมีการตอบสนองซึ่งกันและกันมากกว่ามารดาและทารกกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (Letourneau, 2001) และพบว่าคะแนนการรับรู้สื่อสัญญาณทารกของมารดาที่มีบุตรคนแรกที่ได้รับข้อมูล สูงกว่ามารดาที่มีบุตรคนแรกที่ไม่ได้รับข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) (ปรีชาติ คำขาว, 2546) ภายหลังจากมารดาได้รับข้อมูลผ่านทางวิดีโอแล้วผู้วิจัยให้มารดาทดลองปฏิบัติจริงในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นมแก่ทารกด้วยตนเองเป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรม เป็นการวัดความเข้าใจว่ามารดาเรียนรู้ถูกต้องหรือไม่ การฝึกปฏิบัติจะส่งผลทำให้มารดาเกิดทักษะหรือพฤติกรรมได้ดีขึ้น (Rankin et al., 2005) ผู้วิจัยสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังมารดาโดยให้ข้อมูลย้อนกลับในพฤติกรรมที่สังเกตได้จริงทันทีในวันแรกของการได้รับข้อมูล และวันที่สองซึ่งเป็นวันถัดไปเมื่อมารดาทดลองปฏิบัติจริงในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นมแก่ทารกด้วยตนเอง ผู้วิจัยอธิบายซ้ำเมื่อปฏิบัติไม่ถูกต้อง และให้คำชมเชยเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง สนับสนุนพฤติกรรมที่ดีส่งผลให้มารดาเกิดการเรียนรู้ เกิดการจดจำ และช่วยให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นมที่ถูกต้อง ส่งผลให้ กลุ่มทดลองมีคะแนนปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ซึ่ง สอดคล้องการศึกษาผลการให้ข้อมูลสื่อสัญญาณทารกต่อการรับรู้และความมั่นใจของมารดาต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับทารกเกิดก่อนกำหนดพบว่ามารดาของทารกเกิดก่อนกำหนดที่ได้รับข้อมูลสื่อสัญญาณของทารก มีความรู้และความมั่นใจต่อการมีปฏิสัมพันธ์มากกว่ามารดาในกลุ่มที่ไม่ได้รับข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (Maguire et al., 2007) การศึกษาของ แคน และคณะ (Kang et al., 1995) ที่ศึกษาการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดากับทารกขณะให้นม กลุ่มมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 1-2 วัน ซึ่งส่งเสริมด้วยการให้ข้อมูลโดยวิธีแจกเอกสารคู่มือร่วมกับการสาธิต เนื้อหาเรื่องระยะหลับตื่นของ ทารก สื่อสัญญาณของทารก และวิธีการดูแลทารกในขณะดูแลอย่างเหมาะสมพบว่า มารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดที่ได้รับข้อมูล มีคะแนนปฏิสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มให้การพยาบาลปกติทั่วไปของโรงพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) รวมทั้งการศึกษาของ ลิทซ์ (Leith, 1999) เรื่องผลการให้ข้อมูลสื่อสัญญาณทารกต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกครบกำหนด โดยให้ข้อมูลด้วยสื่อวิดีโอแก่มารดา พบว่าภายหลังคลอดมารดาที่ได้รับข้อมูลมีปฏิสัมพันธ์กับทารกมากกว่ามารดาในกลุ่มที่ได้รับข้อมูลการดูแลทารกปกติทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

กลุ่มควบคุม มารดาจะได้รับข้อมูลจากการพยาบาลตามปกติจากพยาบาลเป็นผู้ให้
 ความรู้เรื่องประโยชน์ของนมมารดา และวิธีการให้นมมารดา รวมถึงการจัดทำอุ้มทารกขณะให้นม
 โดยไม่ได้รับการให้ข้อมูลจากผู้วิจัย ทำให้ มารดาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสัญญาณทารก
 เกิดก่อนกำหนดและการส่งเสริมพัฒนาการ และไม่สามารถอ่านสื่อสัญญาณที่ทารกแสดงออกมาได้
 จะส่งผลต่อคุณลักษณะของมารดาทำให้ไม่มีความไวต่อการตอบสนองต่อความต้องการของทารก
 ตอบสนองต่อ ความไม่สุขสบายของทารก ไม่ถูกต้อง และไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการของทารก
 เกิดก่อนกำหนดได้อย่างเหมาะสม (Sumner & Spietz, 1994) ซึ่งส่งผลทำให้กลุ่มควบคุมมีคะแนน
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นมน้อยกว่ากลุ่มทดลอง

ผลจากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า การให้ข้อมูลแก่มารดาต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดา
 และทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นม ทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนด
 ขณะให้นมเพิ่มขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดให้
 นมตามแนวคิด ปฏิสัมพันธ์ของบาร์นาร์ด โดยการให้ข้อมูลสื่อสัญญาณทารก การตอบสนองของ
 มารดา และการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ขณะให้นม ตามแนวทางการเรียนรู้
 ของ กาเย่ ส่งผลให้มารดาเกิดการเรียนรู้ เกิดการจดจำ และการตอบสนองแสดงออกเป็น พฤติกรรม
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนดขณะให้นมเพิ่มขึ้น